

การศึกษาปัจจัยทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรก
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ชนิกานต์ ชาญเดช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเด็ก)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2557

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การศึกษาปัจจัยทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานคร

THE STUDY OF FACTORS PREDICTING MOTHERS' ABILITIES TO TAKE CARE OF CHILDREN UNDER 1 YEAR OF AGE IN BANGKOK METROPOLIS

ชานิกานต์ ชาลุมเดช 5237866 RAPN/M

พ.ย.ม. (การพยาบาลเด็ก)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: เสริมศรี สันตติ, ป.ร.ค. (การพยาบาล), จริญญา วิฑยะสุกร, พ.ย.ค.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อศึกษาปัจจัยทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานคร ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพา ซึ่งเป็นทฤษฎีย่อยในทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก โดยผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกโรงพยาบาล 3 แห่ง ที่เป็นตัวแทนของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 133 ราย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและเด็ก แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส แบบประเมินความรักใคร่ผูกพันระหว่างมารดาและทารก แบบสอบถามคุณภาพการดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้กับมารดา แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม และแบบวัดความสามารถของมารดาในการดูแลเด็กวัยขวบปีแรก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมเท่ากับ 247.37 คะแนน (S.D. = 19.76) แสดงให้เห็นว่ามารดามีความสามารถในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกอยู่ในระดับดี ความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ($r = .877, p < .01$) แรงสนับสนุนทางสังคม ($r = .712, p < .01$) สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก ($r = .634, p < .01$) และคุณภาพการดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ ($r = .387, p < .01$) ส่วนตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา ความเพียงพอของรายได้ในครอบครัว และประสบการณ์การดูแลเด็กวัยขวบปีแรกไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรก ส่วนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก คุณภาพการดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ และแรงสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายความสามารถของมารดาในการดูแลบุตรวัยขวบปีแรกในเขตกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 95.6 ($F = 5.01, p < .05$)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้เสนอแนะว่า พยาบาลควรคำนึงถึงปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส สัมพันธภาพระหว่างมารดาและทารก คุณภาพการดูแลของบุคลากรทางการแพทย์ และแรงสนับสนุนทางสังคมของมารดา เพื่อใช้ในการพิจารณาแก้ปัญหาและส่งเสริมมารดาให้มีการพัฒนาความสามารถในการดูแลเด็กวัยขวบปีแรกให้มากขึ้น ส่งผลให้เด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยต่อไป

คำสำคัญ: ความสามารถของมารดา / การดูแลบุตร / บุตรวัยขวบปีแรก / กรุงเทพมหานคร

THE STUDY OF FACTORS PREDICTING MOTHERS' ABILITIES TO TAKE CARE OF CHILDREN UNDER 1 YEAR OF AGE IN BANGKOK METROPOLIS

CHANIKAN CHANDATE 5237866 RAPN/M

M.N.S (PEDIATRIC NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SERMSRI SANTATI, Ph.D. (NURSING), JARIYA WITTAYASOOPORN, D.N.S.

ABSTRACT

The present study was a descriptive research which was aimed at investigating factors for predicting mothers' residing in the Bangkok Metropolitan area ability to take care of children under one year of age. The dependent-care theory, a sub-theory of Orem's theory of self-care, was employed as the conceptual framework of the study. The study sample group was recruited by means of convenience sampling at one university hospital under the Ministry of Education, one hospital under the Department of Medicine, Ministry of Public Health, and one hospital under the Medical Service Department, Bangkok Metropolitan Administration. The total number of subjects was 133. Data were collected by means of questionnaires as follows: the mother and child demographic characteristics questionnaire, the marital relationship questionnaire, the mother-infant relationship questionnaire, the quality of care provided by healthcare staffs questionnaire, the social support questionnaire, and the mother's ability to take care of children under one year of age questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics of percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The study findings revealed that the subjects' mean score of overall ability to take care of children under one year of age in Bangkok Metropolitan was equal to 247.37 points (S.D. = 19.76). This meant that the mothers achieved a good level in their ability to take care of children under one year of age. Furthermore, it was found that mothers' residing in the Bangkok Metropolitan area ability to take care of children under one year of age was significantly related to spousal relationship ($r = .877, p < .01$), social support ($r = .712, p < .01$), maternal-infant relationship ($r = .634, p < .01$), and quality of care provided by healthcare staffs ($r = .387, p < .01$). In contrast, age, educational background, sufficiency of family income, and experience with taking care of children under one year of age were not related to mothers' ability to take care of children under one year of age. Furthermore, multiple regression analysis revealed that spousal relationship, maternal-infant relationship, quality of care provided by healthcare staffs, and social support could jointly predict mothers' residing in the Bangkok Metropolitan area ability to take care of children under one year of age by 95.6% ($F = 5.01, p < .05$).

Based on the study findings, it is recommended that nurses should take the factors of marital relationship, mother-infant relationship, quality of care provided by healthcare staffs, and social support of mothers into consideration to solve problems and to promote mothers' ability to take of children under one year of age so as to ensure age-appropriate growth and developments of the children.

**KEY WORDS: MOTHER'S ABILITY/ TAKING CARE OF CHILDREN/
CHILDREN UNDER ONE YEAR OF AGE/ BANGKOK METROPOLIS**

208 pages